

Міністерство освіти і науки України
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

**«ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ І МЕТОДИКА
ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН:
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА
ТЕХНІЧНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ»**

Збірник наукових статей
за матеріалами II Всеукраїнської науково-методичної конференції
з міжнародною участю
(Посвідчення УкрІНТЕІ № 781 від «9» грудня 2024 року)

15 квітня 2025 року

Харків, ХНАДУ

Інноваційні технології і методика викладання гуманітарних дисциплін: теорія і практика технічних закладів вищої освіти: збірник наукових статей за матеріалами ІІ Всеукраїнської науково-методичної конференції з проблем вищої освіти і науки (15 квітня 2025 року). Харків: ХНАДУ, 2025. 194 с.

У збірнику репрезентовано наукові розвідки учасників ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції з проблем вищої освіти і науки «Інноваційні технології і методика викладання гуманітарних дисциплін: теорія і практика технічних закладів вищої освіти». Статті подано в авторській редакції й автори публікацій несуть персональну відповідальність за порушення правил академічної доброчесності.

Головні тематичні напрямки наукової конференції: історико-культурологічні дисципліни: новітній зміст для формування ціннісних проукраїнських поглядів; інноваційні технології, алгоритми й прийоми мовної підготовки студентів технічних закладів вищої освіти; психолого-педагогічні засади організації навчального процесу: питання адаптації та інтеграції іноземних студентів у освітній простір ЗВО; міжкультурна комунікація у практиці викладання нерідної мови.

Збірник матеріалів конференції стане в нагоді для широкого кола зацікавлених осіб – науковців, викладачів закладів вищої освіти, викладачів закладів фахової передвищої освіти.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

ГОЛОВА:

Батракова А.Г. – професор, доктор технічних наук, перший проректор Харківського національного автомобільно-дорожнього університету;

ЗАСТУПНИКИ:

Моргунова Н.С. – доцент, кандидат психологічних наук, завідувач кафедри мовної підготовки ХНАДУ;

Нікуліна Н.В. – доцент, кандидат філологічних наук, завідувач кафедри українознавства ХНАД.

ЧЛЕНИ ОРГКОМІТЕТУ:

Рязанцева Д.В. – доцент, кандидат філологічних наук, доцент кафедри мовної підготовки ХНАДУ;

Опришко Н.О. – доцент, кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології та лінгводидактики ХНАДУ;

Книшенко Н.П. – доцент, кандидат філологічних наук, доцент, заступник завідувача кафедри українознавства ХНАДУ.

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР:

Рязанцева Д.В. – доцент, кандидат філологічних наук, доцент кафедри мовної підготовки ХНАДУ.

технології, які наочно показують, що навчання українській мові повинно вестися в міжкультурному контексті, в єдності суто лінгвістичного та культурологічного підходів. Міжкультурна комунікація як методологічна основа нової парадигми викладання нерідної мови дозволить звести до мінімуму мовні та культурні помилки, прискорити мовну та соціокультурну адаптацію та сприятиме плідному діалогу культур.

Список використаних джерел:

1. Костюк С.С. Розвиток компетентностей міжкультурної комунікації студентів-іноземців на основному етапі навчання української мови: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Кривий Ріг, 2018. 292 с.
2. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація: навч. посіб. Київ: «Академія», 2012. 288 с.
3. Чень Жуй Методика формування досвіду міжкультурної комунікації майбутніх учителів музики в процесі фахового навчання: дис. ... д-ра філософії в галузі знань 01 Освіта за спеціальністю 014 Середня освіта (музичне мистецтво). Київ, 2023. 203 с.

**НАВЧАЛЬНО-МОВЛЕННЄВІ СИТУАЦІЇ НА ЗАНЯТТЯХ
З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ**

Михайлюк Н.В.

*док. філософії, доцент кафедри іноземних мов та міжкультурної комунікації
Харківського національного економічного університету
імені Семена Кузнеця
м. Харків, Україна*

Навчально-мовленнєві ситуації використовуються на заняттях з іноземної мови з метою формування комунікативних навичок, в основі яких лежить вміння говорити іноземною мовою та розуміти її на слух. Суть комунікативного викладання мови полягає в тому, що учасники навчального процесу зосереджуються власне на живому спілкуванні. За допомогою різноманітних розмовних практик вони постійно взаємодіють між собою та викладачем, навчаючись висловлювати свої думки та розуміти співрозмовника. При цьому викладач водночас повинен бути як рівноправним членом групи, так і її лідером, який скеровує процес навчання у правильне русло.

В основі розвитку навичок говоріння лежить комунікативно-пізнавальний мотив, і він носить особистісний характер. Не заважаючи на те, що мотив говоріння є внутрішнє, безпосередньо не кероване явище, його появу викладач може регулювати, підібравши найбільш ефективні прийоми, засоби, методи навчання. Вирішення цього завдання можливе за допомогою навчально-мовних ситуацій, які стимулюють виникнення і розвиток комунікативно-пізнавальної потреби студентів у висловленні іноземною мовою.

Під навчально-мовною ситуацією розуміється сукупність мовних і немовних умов, поставлених студентові, необхідних і достатніх для того, щоб студент правильно здійснив мовленнєву дію відповідно до наміченого комунікативного завдання.

Навчально-мовленнєві ситуації відрізняються від природних. А саме: штучні умови спілкування, спрямованість свідомості на форму мови, а не на утримання, наявність вербального стимулу, її пристосованість до вирішення навчальних завдань, можливість багаторазового повторення, передбачуваність актів спілкування в них, керованість, моделювання мотиву, неактуальність потреби та інше.

Основними компонентами навчально-мовленнєвої ситуації є: учасники комунікації, мовні завдання, обставини комунікації і тема спілкування. При вирішенні питання про те, які компоненти навчально-мовленнєвої ситуації повинні пред'являтися студенту, також існують різні точки зору. Причому в залежності від способу створення ситуації, етапів засвоєння матеріалу, від методичного завдання буде змінюватися цей компонент ситуації. Місце, час, соціальні ролі вказуються лише в уявних ситуаціях (пояснення шляху на екскурсії і таке інше). Якщо ж ситуація пов'язана з самими студентами, з їх безпосереднім оточенням, якщо студенти виступають від свого імені, то вказується загальна предметна область бесіди (тема або підтема), а роль, місце, час та інші обставини не згадуються. Створюючи певну уявну обстановку і забезпечуючи спільну роботу студентів один з одним, навчально-мовна

ситуація дозволяє залучити студентів до процесу здійснення мовної діяльності і служити способом постановки перед студентами мовного завдання.

Щоб у студентів виник комунікативно-пізнавальний мотив говоріння, навчально-мовна ситуація повинна бути організована таким чином, щоб її смисловий зміст був цікавим, що задовольняє комунікативно-пізнавальну потребу студентів, а також сприяє активізації розумової діяльності і здійсненню мовних дій.

Сприйняття ситуації, що виражається у появі мотиву і у відповідній мовній активності, залежить від ставлення студента до навчальної дисципліни, від взаємин з викладачем, з товаришами, від стимулюючих дій викладача, від посиленості завдання, яке він повинен виконати, від методів і прийомів навчання, яким користується викладач [1].

Список використаних джерел:

1. Навчально-мовленнєва ситуація. URL:
https://stud.com.ua/167168/pedagogika/navchalno_movlennyeva_situatsiya

СТУДЕНТСЬКА НАУКОВА ТВОРЧІСТЬ ЯК ВАГОМА СКЛАДОВА НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Міносян А.С.

*к.і.н, доцент, професор кафедри ЮНЕСКО
«Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін
Державного біотехнологічного університету
м. Харків, Україна*

Варипаєв О.М.

*к.ф.н, доцент, доцент кафедри ЮНЕСКО
«Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін
Державного біотехнологічного університету
м. Харків, Україна*

Одним із важливих напрямків розвитку творчих здібностей студентської молоді була і залишається її участь у підготовці та виконанні наукових